

Grammatik

Dit is een grammatica om dingen in op te zoeken. Vaak geeft de opdracht in je werkboek aan waarnaar je moet zoeken. Als dat niet zo is, moet je dat zelf bepalen. Gebruik daarvoor deze inhoudsopgave.

Inhoudsopgave

A Werkwoorden	149	C Overige onderwerpen	168
onregelmatig	149	40 trappen van vergelijking	168
1 <i>haben</i>	149	41 telwoorden	169
2 <i>sein</i>	149	42 <i>wann / wenn / als</i>	169
3 <i>werden</i>	149	43 <i>ob / oder</i>	170
modaal	150	44 <i>dann / denn</i>	170
4 <i>dürfen</i>	150	45 <i>aber / sondern / nur</i>	170
5 <i>können</i>	150	46 <i>hin / her</i>	170
6 <i>mögen</i>	150	47 <i>das / dass</i>	170
7 <i>wollen</i>	151	48 vraagwoorden	170
8 <i>müssen</i>	151	49 boven / onder / achter / voor	171
9 <i>sollen</i>	152	50 anders	171
10 <i>wissen</i>	152	51 helemaal	171
11 sterke en zwakke werkwoorden	152	52 geslacht	171
12 vervoeging zwakke werkwoorden	153	53 meervoud	171
13 vervoeging sterke werkwoorden	154		
14 schema stamtijden sterke werkwoorden	155	Texthilfe	
15 zou-vorm	157	1 Tekstsoorten	172
16 gebiedende wijs	157	2 Tekstdoel en teksttype	172
17 woordvolgorde	158	3 Leesstrategieën	173
18 blijven + heel werkwoord	158	4 Signaalwoorden	174
19 gaan + heel werkwoord	158	5 Functie van tekstdelen	177
20 komen + heel werkwoord	159	6 Toon van de tekst	177
21 zitten / lopen / liggen te + heel werkwoord	159	7 Citeren	178
22 laten	159		
		Examentraining	
B Naamvallen	160	1 Aanpak van examenteksten	179
23 wanneer welke naamval	160	2 Veel voorkomende zinswendingen bij examenteksten	180
24 <i>Spickzettel</i>	161	3 Wat drukt de schrijver met deze zin/alinea uit?	182
25 uitgang achter een zelfstandig naamwoord	162		
26 zelfstandig gebruikte bijvoeglijke naamwoorden	162	Schreibhilfe	
27 het wederkerend voornaamwoord	163	1 Informele brief	183
28 het persoonlijk voornaamwoord	163	2 E-mail	184
29 het bezittelijk voornaamwoord	164	3 Stijl	185
30 het betrekkelijk voornaamwoord	164	4 Formele brief	185
31 zwakke verbuiging	165	5 Curriculum Vitea (CV)	187
voorzetsels	166	6 Correctie	188
32 voorzetsels en lidwoorden samensmelten	166		
33 de keuzevoorzetsels	166	Vaardigheden en niveau	
34 naar	166	Luisteren en begrijpen	189
35 bij	167	Lezen en begrijpen	190
36 voor	167	Spreken	192
37 door	167	Schrijven	193
38 voorzetsel + te	167		
39 <i>om</i>	167		

A Werkwoorden

onregelmatig

1 *haben*

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>habe</i>	<i>hatte</i>	<i>hätte</i>	<i>habe!</i>	<i>gehabt</i>
<i>du</i>	<i>hast</i>	<i>hattest</i>	<i>hättest</i>		
<i>er/sie/es</i>	<i>hat</i>	<i>hatte</i>	<i>hätte</i>		
<i>wir</i>	<i>haben</i>	<i>hatten</i>	<i>hätten</i>		
<i>ihr</i>	<i>habt</i>	<i>hattet</i>	<i>hättet</i>	<i>habt!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>haben</i>	<i>hatten</i>	<i>hätten</i>	<i>haben Sie!</i>	
			zou hebben		

2 *sein*

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>bin</i>	<i>war</i>	<i>wäre</i>	<i>sei!</i>	<i>gewesen</i>
<i>du</i>	<i>bist</i>	<i>warst</i>	<i>wärest</i>		
<i>er/sie/es</i>	<i>ist</i>	<i>war</i>	<i>wäre</i>		
<i>wir</i>	<i>sind</i>	<i>waren</i>	<i>wären</i>		
<i>ihr</i>	<i>seid</i>	<i>wart</i>	<i>wärt</i>	<i>seid!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>sind</i>	<i>waren</i>	<i>wären</i>	<i>seien Sie!</i>	
			zou zijn		

3 *werden*

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>werde</i>	<i>wurde</i>	<i>würde</i>	<i>werde!</i>	<i>geworden</i>
<i>du</i>	<i>wirst</i>	<i>wurdest</i>	<i>würdest</i>		
<i>er/sie/es</i>	<i>wird</i>	<i>wurde</i>	<i>würde</i>		
<i>wir</i>	<i>werden</i>	<i>wurden</i>	<i>würden</i>		
<i>ihr</i>	<i>werdet</i>	<i>wurdet</i>	<i>würdet</i>	<i>werdet!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>werden</i>	<i>wurden</i> = werd	<i>würden</i> = zou	<i>werden Sie!</i> = word!	

Betekenis

werden + werkwoord = zullen:
werden + ander woord = worden:

Ich werde morgen kommen.
Sie wird immer schlanker.

ik zal
ik werd
ik zou

= *ich werde* (tegenwoordige tijd)
= *ich wurde* (verleden tijd – zonder Umlaut)
= *ich würde* (zou-vorm – met Umlaut)

Het gewone voltooid deelwoord van *werden* is *geworden*.

Voorbeeld: *Die Straße ist still geworden.*

Maar soms moet je achter een voltooid deelwoord het extra voltooid deelwoord *worden* toevoegen.

Voorbeeld: *Die Straße ist gesperrt worden.*

Dit extra voltooid deelwoord *worden* gebruik je onder drie voorwaarden:

- het onderwerp in de zin voert de handeling zelf niet uit (= lijdende zin).
- èn de zin omschrijft niet een bestaande toestand maar een handeling uit het verleden.
- èn er staat verder nog geen vorm van *werden* in de zin.

In zo'n zin staat meestal ook beschreven door wie en / of wanneer de handeling werd uitgevoerd:

De straat is gisteren door de politie afgesloten.

Die Straße ist gestern von der Polizei gesperrt worden.

modaal

4 dürfen

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>darf</i>	<i>durfte</i>	<i>dürfte</i>	<i>gedurft</i>
<i>du</i>	<i>darfst</i>	<i>durftest</i>	<i>dürftest</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>darf</i>	<i>durfte</i>	<i>dürfte</i>	
<i>wir</i>	<i>dürfen</i>	<i>durften</i>	<i>dürften</i>	
<i>ihr</i>	<i>dürft</i>	<i>durftet</i>	<i>dürftet</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>dürfen</i>	<i>durften</i>	<i>dürften</i>	
			zou mogen	

Betekenis mogen, toestemming hebben

Mag jij roken?

Darfst du rauchen?

5 können

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>kann</i>	<i>konnte</i>	<i>könnte</i>	<i>gekonnt</i>
<i>du</i>	<i>kannst</i>	<i>konntest</i>	<i>könntest</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>kann</i>	<i>konnte</i>	<i>könnte</i>	
<i>wir</i>	<i>können</i>	<i>konnten</i>	<i>könnten</i>	
<i>ihr</i>	<i>könnt</i>	<i>konntet</i>	<i>könntet</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>können</i>	<i>konnten</i>	<i>könnten</i>	
			zou kunnen	

Betekenis kunnen, in staat zijn

Kun je vandaag komen?

Kannst du heute kommen?

6 mögen

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>mag</i>	<i>mochte</i>	<i>möchte</i>	<i>gemocht</i>
<i>du</i>	<i>magst</i>	<i>mochtest</i>	<i>möchtest</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>mag</i>	<i>mochte</i>	<i>möchte</i>	
<i>wir</i>	<i>mögen</i>	<i>mochten</i>	<i>möchten</i>	
<i>ihr</i>	<i>mögt</i>	<i>mochtet</i>	<i>möchtet</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>mögen</i>	<i>mochten</i>	<i>möchten</i>	
			zou willen	

Betekenis 1 zin hebben

Nee, ik heb geen zin.

Nein, ich mag nicht.

2 lusten, houden van

Houd jij van spruiten?

Magst du Rosenkohl?

3 iemand mogen

Ik mag die kerel niet.

Ich mag den Kerl nicht.

4 (zou-vorm:) zou graag willen

Zou jij nog een biertje willen?

Möchtest du noch ein Bier?

7 **wollen**

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>will</i>	<i>wollte</i>	<i>gewollt</i>
<i>du</i>	<i>willst</i>	<i>wolltest</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>will</i>	<i>wollte</i>	
<i>wir</i>	<i>wollen</i>	<i>wollten</i>	
<i>ihr</i>	<i>wollt</i>	<i>wolltet</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>wollen</i>	<i>wollten</i>	

Betekenis

1 willen

Ik wil nu echt weg.

Ich will jetzt wirklich weg.

2 (alleen in ik- of wij-vorm:) zullen

We zullen eens kijken.

Wir wollen mal sehen.

3 beweren

Hij zegt dat hij dat niet heeft gezien.

*Er will das nicht gesehen haben.*8 **müssen**

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>muss</i>	<i>musste</i>	<i>müsste</i>	<i>gemusst</i>
<i>du</i>	<i>musst</i>	<i>musstest</i>	<i>müsstest</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>muss</i>	<i>musste</i>	<i>müsste</i>	
<i>wir</i>	<i>müssen</i>	<i>mussten</i>	<i>müssten</i>	
<i>ihr</i>	<i>müsst</i>	<i>musstet</i>	<i>müsstet</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>müssen</i>	<i>mussten</i>	<i>müssten</i>	
			zou moeten	

Betekenis

1 moeten, want noodzaak

Ze moet meteen naar de dokter.

Sie muss sofort zum Arzt.

2 moeten, want voorschrift

Iedereen moet belasting betalen.

Jeder muss Steuern zahlen.

3 moeten, want vanzelfsprekend

Wie niet horen wil, moet voelen.

Wer nicht hören will, muss fühlen.

4 moeten, want onvermijdelijk

Ieder mens moet sterven.

Jeder Mensch muss sterben.

5 moeten, want logisch

Dus dat moet kloppen.

Also muss das stimmen.

9 **sollen**

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>soll</i>	<i>sollte</i>	<i>sollte</i>	<i>gesollt</i>
<i>du</i>	<i>sollst</i>	<i>solltest</i>	<i>solltest</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>soll</i>	<i>sollte</i>	<i>sollte</i>	
<i>wir</i>	<i>sollen</i>	<i>sollten</i>	<i>sollten</i>	
<i>ihr</i>	<i>sollt</i>	<i>solltet</i>	<i>solltet</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>sollen</i>	<i>sollten</i>	<i>sollten</i>	

Betekenis 1 zullen (alleen vragend in de ik- of wij-vorm)

Zal ik je even helpen?

Soll ich dir mal helfen?

2 moeten want het is de wil of wens van een ander

Ik moet je de groeten doen.

Ich soll dir Grüße bestellen.

3 moeten bij twijfel

Wat moet ik nu doen?

Was soll ich jetzt machen?

4 men zegt dat ...

Die disco moet heel gaaf zijn.

Diese Disco soll ganz toll sein.

5 mocht ... / voor het geval dat ...

Mocht je belangstelling hebben, ...

Solltest du Interesse haben, ...

10 **wissen**

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	zou-vorm	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>weiß</i>	<i>wusste</i>	<i>wüsste</i>	<i>gewusst</i>
<i>du</i>	<i>weißt</i>	<i>wusstest</i>	<i>wüsstest</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>weiß</i>	<i>wusste</i>	<i>wüsste</i>	
<i>wir</i>	<i>wissen</i>	<i>wussten</i>	<i>wüssten</i>	
<i>ihr</i>	<i>wisst</i>	<i>wusstet</i>	<i>wüsstet</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>wissen</i>	<i>wussten</i>	<i>wüssten</i>	
			zou weten	

Betekenis weten

Weet je dat nog?

Weißt du das noch?

11 **sterke en zwakke werkwoorden**

Een sterk werkwoord krijgt in de verleden tijd een andere stamklinker.
Ook eindigt het voltooid deelwoord van een sterk werkwoord altijd op *-n*.

Voorbeeld:

gehen

er ging

er ist gegangen

De stam van een zwak werkwoord verandert nergens.

Verder eindigt het voltooid deelwoord van een zwak werkwoord altijd op *-t*.

Voorbeeld:

lachen

er lachte

er hat gelacht

12 vervoeging zwakke werkwoorden

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>kaufe</i>	<i>kaufte</i>		<i>gekauft</i>
<i>du</i>	<i>kaufst</i>	<i>kauftest</i>	<i>kaufe!</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>kauft</i>	<i>kaufte</i>		
<i>wir</i>	<i>kaufen</i>	<i>kauften</i>		
<i>ihr</i>	<i>kauft</i>	<i>kauftet</i>	<i>kauft!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>kaufen</i>	<i>kauften</i>	<i>kaufen Sie!</i>	

Eindigt de stam op een *-d* of *-t*, dan komt er tussen stam en uitgang een *-e*.

Met stam op *-d* of *-t*

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>warte</i>	<i>wartete</i>		<i>gewartet</i>
<i>du</i>	<i>wartest</i>	<i>wartetest</i>	<i>warte!</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>wartet</i>	<i>wartete</i>		
<i>wir</i>	<i>warten</i>	<i>warteten</i>		
<i>ihr</i>	<i>wartet</i>	<i>wartetet</i>	<i>wartet!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>warten</i>	<i>warteten</i>	<i>warten Sie!</i>	

Hetzelfde gebeurt bij werkwoorden met een stam op *-m* of *-n* na een hoorbare medeklinker, zoals: *atmen*, *begegnen*, *öffnen*, *rechnen*, etc.

Met stam op medeklinker + *-m* of *-n*

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>atme</i>	<i>atmete</i>		<i>geatmet</i>
<i>du</i>	<i>atmest</i>	<i>atmetest</i>	<i>atme!</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>atmet</i>	<i>atmete</i>		
<i>wir</i>	<i>atmen</i>	<i>atmeten</i>		
<i>ihr</i>	<i>atmet</i>	<i>atmetet</i>	<i>atmet!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>atmen</i>	<i>atmeten</i>	<i>atmen Sie!</i>	

Eindigt de stam op een *-s*, *-ß* of *-z*, dan krijgt de *du*-vorm in de tegenwoordige tijd de uitgang *-t* erbij (en niet *-st*): *heißen* – *du heißt*; *reisen* – *du reist*; etc.

Met stam op *-s*, *-ß* of *-z*

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>küsse</i>	<i>küsste</i>		<i>geküsst</i>
<i>du</i>	<i>küsst</i>	<i>küsstest</i>	<i>küsse!</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>küsst</i>	<i>küsste</i>		
<i>wir</i>	<i>küssen</i>	<i>küssten</i>		
<i>ihr</i>	<i>küsst</i>	<i>küsstet</i>	<i>küsst!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>küssen</i>	<i>küssten</i>	<i>küssen Sie!</i>	

voltooid deelwoord zonder *ge-*

- bij werkwoorden op *-ieren*:

<i>kontrollieren</i>	<i>Ich habe es noch nicht kontrolliert.</i>
----------------------	---

- bij werkwoorden waarbij de klemtoon niet op de eerste lettergreep ligt:

<i>verdienen</i>	<i>Ich habe nicht viel Geld verdient.</i>
------------------	---

13 vervoeging sterke werkwoorden

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	gebiedende wijs	voltooid deelwoord
<i>ich</i>	<i>bleibe</i>	<i>blieb</i>		<i>geblieben</i>
<i>du</i>	<i>bleibst</i>	<i>bliebst</i>	<i>bleib!</i>	
<i>er/sie/es</i>	<i>bleibt</i>	<i>blieb</i>		
<i>wir</i>	<i>bleiben</i>	<i>blieben</i>		
<i>ihr</i>	<i>bleibt</i>	<i>bliebt</i>	<i>bleibt!</i>	
<i>sie/Sie</i>	<i>bleiben</i>	<i>blieben</i>	<i>bleiben Sie!</i>	

Eindigt de stam op *-d* of *-t*, dan komt er, net als bij zwakke werkwoorden, tussen stam en uitgang een *-e*.

Voorbeeld:	<i>ich</i>	<i>binde</i>	
	<i>du</i>	<i>bindest</i>	
	<i>er/sie/es</i>	<i>bindet</i>	etc.

Ook in de tegenwoordige tijd (en in de gebiedende wijs enkelvoud) kunnen sterke werkwoorden van klinker wisselen:

met e > i(e)-Wechsel

	geben	nehmen	lesen
<i>ich</i>	<i>gebe</i>	<i>nehme</i>	<i>lese</i>
<i>du</i>	<i>gibst</i>	<i>nimmst</i>	<i>liest</i>
<i>er/sie/es</i>	<i>gibt</i>	<i>nimmt</i>	<i>liest</i>
<i>wir</i>	<i>geben</i>	<i>nehmen</i>	<i>lesen</i>
<i>ihr</i>	<i>gebt</i>	<i>nehmt</i>	<i>lest</i>
<i>sie/Sie</i>	<i>geben</i>	<i>nehmen</i>	<i>lesen</i>

gebiedende wijs enkelvoud:

<i>gib!</i>	<i>nimm!</i>	<i>lies!</i>
-------------	--------------	--------------

Werkwoorden die dit krijgen zijn:

de meeste sterke werkwoorden met een *-e-* in de stam (zie schema stamtijden, nr. 14).

Er komt géén extra *-e-* tussen stam en uitgang in vormen met *e/i-Wechsel*.

met a > ä-Wechsel

	fahren	halten	laufen
<i>ich</i>	<i>fahre</i>	<i>halte</i>	<i>laufe</i>
<i>du</i>	<i>fährst</i>	<i>hältst</i>	<i>läufst</i>
<i>er/sie/es</i>	<i>fährt</i>	<i>hält</i>	<i>läuft</i>
<i>wir</i>	<i>fahren</i>	<i>halten</i>	<i>laufen</i>
<i>ihr</i>	<i>fahrt</i>	<i>haltet</i>	<i>lauft</i>
<i>sie/Sie</i>	<i>fahren</i>	<i>halten</i>	<i>laufen</i>

gebiedende wijs enkelvoud:

<i>fahr!</i>	<i>halt!</i>	<i>lauf!</i>
--------------	--------------	--------------

Werkwoorden die dit krijgen zijn:

- sterke werkwoorden met een *-a-* in de stam
- *laufen*, *saufen* en *stoßen*.

Er komt géén extra *-e-* tussen stam en uitgang in vormen met een umlaut.

14 schema stamtijden sterke werkwoorden

In dit schema zitten ook enkele zwakke en bijzondere werkwoorden.

Als er met het hulpwerkwoord bij het voltooid deelwoord iets bijzonders is, is het vet gedrukt.

In de kolom 'tegenwoordige tijd' staat alleen iets als er iets bijzonders mee is.

Werkwoorden als *brennen* of *denken* worden als zwakke werkwoorden vervoegd. Ze staan toch in dit schema omdat ze in de verleden tijd en in het voltooid deelwoord wel een andere stamklinker krijgen (zie schema).

Werkwoorden met voorvoegsels als *be-*, *ge-*, *ver-*, *ent-*, *ein-*, etc. (bijvoorbeeld *einladen*) gaan net als hun grondvormen (hier: *laden*).

	vertaling	werkwoord	verleden tijd	voltooid deelwoord	tegenwoordige tijd
	aanraden	<i>empfehlen</i>	<i>er empfahl</i>	<i>er hat empfohlen</i>	<i>er empfiehlt</i>
	bedriegen	<i>betrügen</i>	<i>er betrog</i>	<i>er hat betrogen</i>	
	beginnen	<i>anfangen</i>	<i>er fing an</i>	<i>er hat angefangen</i>	<i>er fängt an</i>
5	beginnen	<i>beginnen</i>	<i>er begann</i>	<i>er hat begonnen</i>	
	beslissen	<i>entscheiden</i>	<i>er entschied</i>	<i>er hat entschieden</i>	
	bewijzen	<i>beweisen</i>	<i>er bewies</i>	<i>er hat bewiesen</i>	
	bieden	<i>bieten</i>	<i>er bot</i>	<i>er hat geboten</i>	
	bijten	<i>beißen</i>	<i>er biss</i>	<i>er hat gebissen</i>	
	blijven	<i>bleiben</i>	<i>er blieb</i>	<i>er ist geblieben</i>	
10	branden	<i>brennen</i>	<i>er brannte</i>	<i>er hat gebrannt</i>	
	breken	<i>brechen</i>	<i>es brach</i>	<i>es ist gebrochen</i>	<i>es bricht</i>
	brengen	<i>bringen</i>	<i>er brachte</i>	<i>er hat gebracht</i>	
	buigen	<i>biegen</i>	<i>er bog</i>	<i>er hat gebogen</i>	
	denken	<i>denken</i>	<i>er dachte</i>	<i>er hat gedacht</i>	
15	doen	<i>tun</i>	<i>er tat</i>	<i>er hat getan</i>	
	doen schrikken	<i>erschrecken</i>	<i>er erschreckte</i>	<i>er hat erschreckt</i>	<i>er erschreckt</i>
	dragen	<i>tragen</i>	<i>er trug</i>	<i>er hat getragen</i>	<i>er trägt</i>
	drinken	<i>trinken</i>	<i>er trank</i>	<i>er hat getrunken</i>	
	dwingen	<i>zwingen</i>	<i>er zwang</i>	<i>er hat gezwungen</i>	
20	eten	<i>essen</i>	<i>er aß</i>	<i>er hat gegessen</i>	<i>er isst</i>
	gaan	<i>gehen</i>	<i>er ging</i>	<i>er ist gegangen</i>	
	gebeuren	<i>geschehen</i>	<i>es geschah</i>	<i>es ist geschehen</i>	<i>es geschieht</i>
	gelden	<i>gelten</i>	<i>es galt</i>	<i>es hat gegolten</i>	<i>es gilt</i>
	genezen	<i>genesen</i>	<i>er genas</i>	<i>er ist genesen</i>	
25	genieten	<i>genießen</i>	<i>er genoss</i>	<i>er hat genossen</i>	
	geven	<i>geben</i>	<i>er gab</i>	<i>er hat gegeben</i>	<i>er gibt</i>
	gieten	<i>gießen</i>	<i>er goss</i>	<i>er hat gegossen</i>	
	glijden	<i>gleiten</i>	<i>er glitt</i>	<i>er ist geglitten</i>	
	gooien	<i>werfen</i>	<i>er warf</i>	<i>er hat geworfen</i>	<i>er wirft</i>
30	graven	<i>graben</i>	<i>er grub</i>	<i>er hat gegraben</i>	<i>er gräbt</i>
	grijpen	<i>greifen</i>	<i>er griff</i>	<i>er hat gegriffen</i>	
	groeien	<i>wachsen</i>	<i>er wuchs</i>	<i>er ist gewachsen</i>	<i>er wächst</i>
	hangen	<i>hängen</i>	<i>er hing</i>	<i>er hat gehangen</i>	
	helpen	<i>helfen</i>	<i>er half</i>	<i>er hat geholfen</i>	<i>er hilft</i>
35	heten	<i>heißen</i>	<i>er hieß</i>	<i>er hat geheißen</i>	
	houden/stoppen	<i>halten</i>	<i>er hielt</i>	<i>er hat gehalten</i>	<i>er hält</i>
	kennen	<i>kennen</i>	<i>er kannte</i>	<i>er hat gekannt</i>	
	komen	<i>kommen</i>	<i>er kam</i>	<i>er ist gekommen</i>	
	't koud hebben	<i>frieren</i>	<i>er fror</i>	<i>er hat gefroren</i>	
40	kruipen	<i>kriechen</i>	<i>er kroch</i>	<i>er ist gekrochen</i>	
	laten	<i>lassen</i>	<i>er ließ</i>	<i>er hat gelassen</i>	<i>er lässt</i>
	lenen	<i>leihen</i>	<i>er lieh</i>	<i>er hat geliehen</i>	
	lezen	<i>lesen</i>	<i>er las</i>	<i>er hat gelesen</i>	<i>er liest</i>
	liegen	<i>lügen</i>	<i>er log</i>	<i>er hat gelogen</i>	
45	liggen	<i>liegen</i>	<i>er lag</i>	<i>er hat gelegen</i>	
	lijden	<i>leiden</i>	<i>er litt</i>	<i>er hat gelitten</i>	

	lopen	<i>laufen</i>	<i>er lief</i>	<i>er ist/hat gelaufen</i>	<i>er läuft</i>
	lukken	<i>gelingen</i>	<i>es gelang</i>	<i>es ist gelungen</i>	
	meten	<i>messen</i>	<i>er maß</i>	<i>er hat gemessen</i>	<i>er misst</i>
50	mijden	<i>meiden</i>	<i>er mied</i>	<i>er hat gemieden</i>	
	nemen	<i>nehmen</i>	<i>er nahm</i>	<i>er hat genommen</i>	<i>er nimmt</i>
	noemen	<i>nennen</i>	<i>er nannte</i>	<i>er hat genannt</i>	
	ophangen	<i>hängen</i>	<i>er hängte</i>	<i>er hat gehängt</i>	
	optillen	<i>heben</i>	<i>er hob</i>	<i>er hat gehoben</i>	
55	raden	<i>raten</i>	<i>er riet</i>	<i>er hat geraten</i>	<i>er rät</i>
	rijden/varen	<i>fahren</i>	<i>er fuhr</i>	<i>er ist gefahren</i>	<i>er fährt</i>
	roepen	<i>rufen</i>	<i>er rief</i>	<i>er hat gerufen</i>	
	ruiken	<i>riechen</i>	<i>er roch</i>	<i>er hat gerochen</i>	
	scheiden	<i>scheiden</i>	<i>er schied</i>	<i>er ist/hat geschieden</i>	
60	schieten	<i>schießen</i>	<i>er schoss</i>	<i>er hat geschossen</i>	
	schijnen	<i>scheinen</i>	<i>es schien</i>	<i>es hat geschienen</i>	
	schreeuwen	<i>schreien</i>	<i>er schrie</i>	<i>er hat geschrien</i>	
	schrijven	<i>schreiben</i>	<i>er schrieb</i>	<i>er hat geschrieben</i>	
65	schrikken	<i>erschrecken</i>	<i>er erschrak</i>	<i>er ist erschrocken</i>	<i>er erschrickt</i>
	schuiven	<i>schieben</i>	<i>er schob</i>	<i>er hat geschoben</i>	
	slaan	<i>schlagen</i>	<i>er schlug</i>	<i>er hat geschlagen</i>	<i>er schlägt</i>
	slapen	<i>schlafen</i>	<i>er schlief</i>	<i>er hat geschlafen</i>	<i>er schläft</i>
	sluipen	<i>schleichen</i>	<i>er schlich</i>	<i>er ist geschlichen</i>	
	sluiten	<i>schließen</i>	<i>er schloss</i>	<i>er hat geschlossen</i>	
70	snijden	<i>schneiden</i>	<i>er schnitt</i>	<i>er hat geschnitten</i>	
	solliciteren	<i>sich bewerben</i>	<i>er bewarb sich</i>	<i>er hat sich beworben</i>	<i>er bewirbt sich</i>
	spreken	<i>sprechen</i>	<i>er sprach</i>	<i>er hat gesprochen</i>	<i>er spricht</i>
	springen	<i>springen</i>	<i>er sprang</i>	<i>er ist gesprungen</i>	
	staan	<i>stehen</i>	<i>er stand</i>	<i>er hat gestanden</i>	
75	steken	<i>stechen</i>	<i>er stach</i>	<i>er hat gestochen</i>	<i>er sticht</i>
	stelen	<i>stehlen</i>	<i>er stahl</i>	<i>er hat gestohlen</i>	<i>er stiehlt</i>
	sterven	<i>sterben</i>	<i>er starb</i>	<i>er ist gestorben</i>	<i>er stirbt</i>
	stijgen	<i>steigen</i>	<i>er stieg</i>	<i>er ist gestiegen</i>	
	stoten, duwen	<i>stoßen</i>	<i>er stieß</i>	<i>er hat gestoßen</i>	
80	strijden	<i>streiten</i>	<i>er stritt</i>	<i>er hat gestritten</i>	
	stromen	<i>fließen</i>	<i>er floss</i>	<i>es ist geflossen</i>	
	trappen	<i>treten</i>	<i>er trat</i>	<i>er hat/ist getreten</i>	<i>er tritt</i>
	treffen	<i>treffen</i>	<i>er traf</i>	<i>er hat getroffen</i>	<i>er trifft</i>
	trekken	<i>ziehen</i>	<i>er zog</i>	<i>er hat gezogen</i>	
85	uitnodigen	<i>einladen</i>	<i>er lud ein</i>	<i>er hat eingeladen</i>	<i>er lädt ein</i>
	uitzenden	<i>senden</i>	<i>er sendete</i>	<i>er hat gesendet</i>	
	vallen	<i>fallen</i>	<i>er fiel</i>	<i>er ist gefallen</i>	<i>er fällt</i>
	vangen	<i>fangen</i>	<i>er fing</i>	<i>er hat gefangen</i>	<i>er fängt</i>
90	verdwijnen	<i>verschwinden</i>	<i>er verschwand</i>	<i>er ist verschwunden</i>	
	vergelijken	<i>vergleichen</i>	<i>er verglich</i>	<i>er hat verglichen</i>	
	vergeten	<i>vergessen</i>	<i>er vergaß</i>	<i>er hat vergessen</i>	<i>er vergisst</i>
	vergeven	<i>verzeihen</i>	<i>er verzieh</i>	<i>er hat verziehen</i>	
	verliezen	<i>verlieren</i>	<i>er verlor</i>	<i>er hat verloren</i>	
	verzenden	<i>senden</i>	<i>er sandte</i>	<i>er hat gesandt</i>	
95	verzoeken	<i>bitten</i>	<i>er bat</i>	<i>er hat gebeten</i>	
	vinden	<i>finden</i>	<i>er fand</i>	<i>er hat gefunden</i>	
	vliegen	<i>fliegen</i>	<i>er flog</i>	<i>er hat/ist geflogen</i>	
	vluchten	<i>fliehen</i>	<i>er floh</i>	<i>er ist geflohen</i>	
	wassen	<i>waschen</i>	<i>er wusch</i>	<i>er hat gewaschen</i>	<i>er wäscht</i>
100	wegen	<i>wiegen</i>	<i>er wog</i>	<i>er hat gewogen</i>	
	zich wenden	<i>sich wenden an</i>	<i>er wandte sich</i>	<i>er hat sich gewandt</i>	
	wijken	<i>weichen</i>	<i>er wich</i>	<i>er ist gewichen</i>	
	wijzen	<i>weisen</i>	<i>er wies</i>	<i>er hat gewiesen</i>	
	winnen	<i>gewinnen</i>	<i>er gewann</i>	<i>er hat gewonnen</i>	
105	wrijven	<i>reiben</i>	<i>er rieb</i>	<i>er hat gerieben</i>	

110	zien zingen zinken zitten zwemmen zwijgen	<i>sehen singen sinken sitzen schwimmen schweigen</i>	<i>er sah er sang er sank er saß er schwamm er schwieg</i>	<i>er hat gesehen er hat gesungen er ist gesunken er hat gesessen er hat geschwommen er hat geschwiegen</i>	<i>er sieht</i>
-----	--	---	--	---	-----------------

15 zou-vorm

Net als in het Nederlands zeg je meestal **zou** + heel werkwoord:

Dat zou ik ook denken!
Wat zou jij nemen?

*Das würde ich auch meinen!
Was würdest du nehmen?*

Maar zo mag het niet bij de werkwoorden waarvan in de vervoegingsschema's nr. 1 tot en met 10 (*haben, sein, werden* + de modale werkwoorden) aparte zou-vormen zijn genoemd. Bij die werkwoorden mag je per se alleen een speciale zou-vorm gebruiken:

Dat zou heel mooi zijn!
Zou jij dat niet kunnen doen?

*Das wäre sehr schön!
Könntest du das nicht machen?*

16 gebiedende wijs

Enkelvoud

De gebiedende wijs enkelvoud maak je van de stam van het werkwoord. Meestal mag daar ook een *-e* achter.

Geen *-e* achter de gebiedende wijs enkelvoud mag

- achter vormen met *e/i-Wechsel*
- achter *Komm!* en *Lass!*

Een *-e* achter de gebiedende wijs enkelvoud moet:

bij werkwoorden die ook tussen stam en uitgang een *-e* krijgen.

Voorbeelden:

Koop zijn brommer niet!
Eet noch wat!
Laat dat!
Doe alsjeblieft het raam open!

*Kauf(e) sein Moped nicht!
Iss noch was!
Lass das!
Öffne das Fenster bitte!*

Meervoud

De gebiedende wijs meervoud is gelijk aan de jullie-vorm van de tegenwoordige tijd.

Voorbeeld:

Schiet op, kinderen!

Macht schnell, Kinder!

Beleefd

De beleefdheidsvorm van de gebiedende wijs is gelijk aan de u-vorm van de tegenwoordige tijd, maar dan met *Sie* erachter in plaats van *er*.

Voorbeeld:

Neemt u plaats!

Nehmen Sie Platz!

17 woordvolgorde

Bij twee of meerdere hele werkwoorden achter elkaar in één zin, zet je in het Duits het werkwoord dat de klemtoon heeft voor de andere werkwoorden.

Hoe heb je dat kunnen doen?

*Wie hast du das **tun** können?*

Is in een bijzin de persoonvorm een vorm van *haben*, verbonden met twee of meerdere hele werkwoorden, dan staat de persoonvorm vóór die werkwoorden.

Ik weet niet, waarom hij me heeft laten komen.

*Ich weiß nicht, warum er mich **hat** kommen lassen.*

Als in de bijzin in het Nederlands de persoonvorm achteraan **kan** staan, is het in het Duits zo dat hij achteraan **moet** staan.

Ik blijf hier, omdat ik eerst nog iets wil eten. / eten wil.

*Ich bleibe hier, weil ich erst noch was essen **will**.*

Werkwoordsvormen of voorvoegsels die bij het gezegde horen zet je achteraan in de zin.

Hij is daarmee gestopt vanwege zijn gezondheid.

*Er hat damit wegen seiner Gesundheit **aufgehört**.*

18 de vertaling van blijven + heel werkwoord

Als “blijven” + heel werkwoord uitdrukt dat iets maar voort blijft duren, herhaal je de persoonsvorm of gebruik je de woorden “*immer weiter*”.

Hij blijft maar doorpraten.

*Er redet **und redet**.
Er redet **immer weiter**.*

Als het hele werkwoord na “blijven” een rust uitdrukt, vertaal je (een vorm van) blijven wel.

Hier blijf ik wonen.

*Hier **bleibe** ich wohnen.*

De andere gevallen omschrijf je.

Ik blijf nog even werken.
Het blijft maar regenen.

*Ich arbeite noch kurz weiter.
Der Regen hört nicht auf.*

19 de vertaling van gaan + heel werkwoord

Als “gaan” + heel werkwoord uitdrukt wat iemand (in de toekomst) van plan is, gebruik je *wollen* of *werden*.

Ik ga in Utrecht studeren.

*Ich **will** / **werde** in Utrecht studieren.*

Als “gaan” + heel werkwoord uitdrukt dat iemand van de ene naar de andere plaats gaat, vertaal je (een vorm van) *gaan* wel.

Ik ga nu boodschappen doen.

*Ich **gehe** jetzt einkaufen.*

Let op bij de drie werkwoorden:

sich (hin)setzen (= gaan zitten)
sich (hin)stellen (= gaan staan)
sich (hin)legen (= gaan liggen)

Mag ik hier gaan zitten?
Waar ga je staan?
Ik ga even liggen.

*Darf ich mich hier (hin)setzen?
Wo stellst du dich hin?
Ich lege mich mal hin.*

De andere gevallen omschrijf je.

Ga je hem nu opbellen?
Het gaat zo sneeuwen.

*Rufst du ihn jetzt an?
Es gibt gleich Schnee. / Es wird gleich schneien.*

20 de vertaling van komen + heel werkwoord

De combinatie “komen” + heel werkwoord vertaal je zonder “komen” te gebruiken.

Hoe laat kom je me halen?
Ik kom even met je praten.

*Wie spät holst du mich ab?
Ich will mal kurz mit dir reden.*

21 de vertaling van “zitten te”, “lopen te”, “liggen te” en “staan te” in combinatie met een heel werkwoord

Als er sprake is van letterlijk zitten, lopen, staan of liggen, vervoeg je beide werkwoorden en gebruik je het woord *und*.

Ze ligt in het gras te lezen.

*Sie **liegt** im Gras und **liest**.*

In andere gevallen vertaal en vervoeg je alleen het laatste werkwoord.

Je zit weer te zeuren.

*Du **meckerst** wieder.*

22 de vertaling van laten

Als je een voorstel doet, vertaal je “laten” niet.

Laten we gaan!

Gehen wir!

In andere gevallen vertaal je “laten” wel.

Laat maar!

Lass nur!

B Naamvallen

23 wanneer welke naamval

Om te bepalen welke naamval je moet gebruiken, moet je op de hele zin letten. Bepalend zijn voorzetsels en werkwoorden. Ook de vraag met welk zinsdeel je te maken hebt, speelt mee.

Het volgende schema moet je eigenlijk van boven naar beneden lezen. In de middelste kolom staat bijvoorbeeld onder elkaar dat je de derde naamval gebruikt bij:

- bepaalde voorzetsels;
- bepaalde werkwoorden;
- het meewerkend voorwerp in de zin.

	1e naamval = nominatief krijg je	3e naamval = datief krijg je	4e naamval = accusatief krijg je
1		na de voorzetsels <i>mit</i> = met <i>nach</i> = na / naar <i>bei</i> = bij <i>seit</i> = sinds <i>von</i> = van <i>zu</i> = naar / tot <i>aus</i> = uit <i>auf</i> = behalve <i>gegenüber</i> = tegenover ... <i>entgegen</i> = tegemoet	na de voorzetsels <i>durch</i> = door, via <i>für</i> = voor <i>ohne</i> = zonder <i>um</i> = om <i>gegen</i> = tegen <i>wider</i> = tegen
2	na de werkwoorden <i>sein</i> = zijn <i>werden</i> = worden <i>bleiben</i> = blijven <i>Er ist der Chef.</i> <i>Es wird ein Erfolg.</i> <i>Du bleibst mein Freund.</i>	én na de werkwoorden <i>begegnen</i> = ontmoeten <i>danken</i> = danken <i>folgen</i> = volgen <i>gefallen</i> = bevallen <i>glauben</i> = geloven <i>gehören</i> = toebehoren <i>gratulieren</i> = feliciteren <i>helfen</i> = helpen <i>kondolieren</i> = condoleren	én na de werkwoorden <i>fragen</i> = vragen naar <i>bitten</i> = vragen om <i>es gibt/gab</i> = er is/was
3	én bij het zinsdeel - onderwerp - 'aangesproken persoon' <i>Lieber Stefan,</i>	én bij het zinsdeel meewerkend voorwerp	én bij het zinsdeel - lijdend voorwerp - tijdsbepaling zonder voorzetsel <i>Er kam jeden Tag.</i>
4		én als het gaat om er zijn (op één plek) •	én als het gaat om er komen (verplaatsing) • > •
		na de voorzetsels <i>an</i> = aan / op <i>hinter</i> = achter <i>neben</i> = naast <i>in</i> = in <i>unter</i> = onder <i>vor</i> = voor <i>zwischen</i> = tussen <i>auf</i> = op <i>über</i> = over / boven Als de kwestie <i>er zijn</i> of <i>er komen</i> niet aan de orde is, gebruik je de 7/2-regel: <i>auf / über</i> + 4e naamval, de overige + 3e naamval.	

24 Spickzettel

Bekijk de hele zin en doorloop dan het stappenplan.

Stappenplan voor het gebruik van de Spickzettel

Stap 1 Staat in de zin een woord dat volgens kolom a voor een naamval zorgt?

- ja Ga vanuit dat woord in het schema naar rechts. Zet stap 2.
- nee Vervang het zinsdeel door een van de vetgedrukte woorden in kolom b en ga vandaaruit in het schema naar rechts. Zet stap 2.

Stap 2 Gaat het om een persoonlijk voornaamwoord?

- ja Gebruik de juiste vorm uit kolom c.
- nee Zet stap 3.

Stap 3 Bepaal of het gaat om een *der-*, *die-* of *das-*woord of om het meervoud en kijk in het juiste vak. Zet stap 4.

Stap 4 Begint het zinsdeel met *der / die / das / dies- / welch- / jed- / all- / manch- / solch-* (= *der*-groep)?

- ja Gebruik de uitgangen van de bovenste woorden in het vak.
- nee Zet stap 5.

Stap 5 Begint het zinsdeel met (*k*)*ein-* / *mein-* / *dein-* / *sein-* / *ihr-* / *unser-* / *euer-* / *Ihr-* (= *ein*-groep)?

- ja Gebruik de uitgangen van de middelste woorden in het vak.
- nee Gebruik de uitgangen van de onderste woorden in het vak.

Spickzettel

a	b	c	d	e	f	g
Na:	of =	persoonlijk vnw	der-woord	die-woord	das-woord	meervoud
sein werden bleiben	HIJ onderwerp 1e naamval	ich du er/sie/es wir ihr sie Sie	der rote Wein ein- roter Wein roter Wein	die heiße Suppe eine heiße Suppe heiße Suppe	das alte Brot ein- altes Brot altes Brot	die frischen Eier keine frischen Eier frische Eier
	VAN HEM 2e naamval		des roten Wein(e s) eines roten Wein(e s) roten Wein(e s)	der heißen Suppe einer heißen Suppe heißer Suppe	des alten Brot(e s) eines alten Brot(e s) alten Brot(e s)	der frischen Eier keiner frischen Eier frischer Eier
aus bei mit nach seit von zu helfen danken gratulieren an er hinter zijn neben in unter vor zwischen er auf komen über	AAN/VOOR HEM meewerkend voorwerp 3e naamval HEM lijdend voorwerp 4e naamval	mir dir ihm/ihr/ihm uns euch ihnen Ihnen mich dich ihn/sie/es uns euch sie Sie	dem roten Wein einem roten Wein rotem Wein	der heißen Suppe einer heißen Suppe heißer Suppe	dem alten Brot einem alten Brot altem Brot	den frischen Eiern keinen frischen Eiern frischen Eiern
durch für gegen ohne um es gibt fragen bitten			den roten Wein einen roten Wein roten Wein	die heiße Suppe eine heiße Suppe heiße Suppe	das alte Brot ein- altes Brot altes Brot	die frischen Eier keine frischen Eier frische Eier

Gebruiksaanwijzing voor keuzevoorzetsels

- De 9 keuzevoorzetsels zijn: *an, hinter, neben, in, unter, vor, zwischen, auf, über*.
 - Achter deze voorzetsels staat de 3e naamval als werkwoord + voorzetsel in de zin uitdrukken dat je ergens **bent**.
 - Achter deze voorzetsels staat de 4e naamval als werkwoord + voorzetsel in de zin uitdrukken dat je ergens (terecht)**komt**.
- Als werkwoord + voorzetsel in de zin dit allebei niet uitdrukken, gebruik je de 7/2-regel:
- Je krijgt dan achter alle keuzevoorzetsels de 3e naamval, behalve achter *auf* en *über*: Die krijgen dan de 4e naamval.

De 'sleutel' om al die uitgangen van bijvoeglijke naamwoorden te onthouden is:

	der-woord	die-woord	das-woord	meervoud
1e naamval	e(r)	e	e(s)	e(n)
2e naamval	en	en	en	en
3e naamval	en	en	en	en
4e naamval	en	e	e(s)	e(n)

25 uitgang achter een zelfstandig naamwoord

Achter een mannelijk of onzijdig zelfstandig naamwoord in de 2e naamval komt **-(e)s**. Na een onbeklemtoonde lettergreep, zoals bij *der Vater*, wordt die uitgang ingekort tot **-s**.

Achter een zelfstandig naamwoord in de 3e naamval meervoud wordt een **-n** toegevoegd, tenzij de meervoudsvorm van zichzelf al een **-n** heeft.

26 zelfstandig gebruikte bijvoeglijk naamwoorden

Je kunt van een bijvoeglijk naamwoord een zelfstandig naamwoord maken. Je noemt zo'n woord een zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord.

Voorbeeld:

als bijvoeglijk naamwoord

de blinde man /
een blinde man

*der blinde Mann /
ein blinder Mann*

als zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord

de blinde / een blinde

der Blinde / ein Blinder

In het Duits is de eerste letter van zo'n woord een hoofdletter.

De uitgang van zo'n woord blijft dezelfde als bij het bijvoeglijk naamwoord.

Om de juiste uitgang van een zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord te vinden, gebruik je de Spickzettel op blz. 161 van het bronnenboek.

In een aantal gevallen vertaal je een normaal zelfstandig naamwoord uit het Nederlands in het Duits met een zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord. Hieronder staan de meest voorkomende woorden.

de employé	<i>der / die Angestellte</i>
de ambtenaar	<i>der / die Beamte</i>
de kennis	<i>der / die Bekannte</i>
de Duitser	<i>der / die Deutsche</i>
het familielid	<i>der / die Verwandte</i>
de vrijwilliger	<i>der / die Freiwillige</i>
de reiziger	<i>der / die Reisende</i>
de voorzitter	<i>der / die Vorsitzende</i>
de gek	<i>der / die Verrückte</i>
de autochtoon	<i>der / die Einheimische</i>
de kleurling	<i>der / die Farbige</i>
de voorbijganger	<i>der / die Vorübergehende</i>
de bondgenoot	<i>der / die Verbündete</i>
de superieur	<i>der / die Vorgesetzte</i>
het uiterlijk	<i>das Äußere</i>

Vooral in combinatie met *viel* / *etwas* / *nichts* / *wenig* zijn er ook veel onzijdige zelfstandig gebruikte bijvoeglijke naamwoorden. Je verbuigt ze als nul-groep.

niets nieuws	<i>nichts Neues</i>
veel goeds	<i>viel Gutes</i>
weinig interessants	<i>wenig Interessantes</i>
met iets moois	<i>mit etwas Schöнем</i>

27 het wederkerend voornaamwoord

Wederkerende voornaamwoorden gebruik je bij werkwoorden met *sich*:

sich *erinnern*

<i>ich</i>	<i>erinnere</i>	<i>mich</i>
<i>du</i>	<i>erinnerst</i>	<i>dich</i>
<i>er, sie, es</i>	<i>erinnert</i>	<i>sich</i>
<i>wir</i>	<i>erinnern</i>	<i>uns</i>
<i>ihr</i>	<i>erinnert</i>	<i>euch</i>
<i>sie, Sie</i>	<i>erinnern</i>	<i>sich</i>

Het wederkerend voornaamwoord staat in de 4e naamval, tenzij bij het werkwoord in de zin een ander lijdend voorwerp hoort, dan staat het in de 3e naamval:

Ik ga me eerst eens wassen.	<i>Ich wasche mich erst mal.</i>
Ik was <u>mijn handen</u> .	<i>Ich wasche mir die Hände.</i>

Het wederkerend voornaamwoord "elkaar" vertaal je met dezelfde woorden als in het schema van *sich erinnern*:

Waar zullen we elkaar ontmoeten?	<i>Wo treffen wir uns?</i>
Waarom groeten jullie elkaar niet?	<i>Warum begrüßt ihr euch nicht?</i>

28 het persoonlijk voornaamwoord

Een persoonlijk voornaamwoord is een zinsdeel als woord op zich. Het verandert in een naamval niet van uitgang, maar in zijn geheel van vorm.

	1e	3e	4e
ik	<i>ich</i>	<i>mir</i>	<i>mich</i>
jij	<i>du</i>	<i>dir</i>	<i>dich</i>
hij	<i>er</i>	<i>ihm</i>	<i>ihn</i>
zij	<i>sie</i>	<i>ihr</i>	<i>sie</i>
het	<i>es</i>	<i>ihm</i>	<i>es</i>
wij	<i>wir</i>	<i>uns</i>	<i>uns</i>
jullie	<i>ihr</i>	<i>euch</i>	<i>euch</i>
zij	<i>sie</i>	<i>ihnen</i>	<i>sie</i>
u	<i>Sie</i>	<i>Ihnen</i>	<i>Sie</i>

29 het bezittelijk voornaamwoord

Achter een bezittelijk voornaamwoord moet een zelfstandig naamwoord staan. (In het schema staat x voor een zelfstandig naamwoord). Het zelfstandig naamwoord bepaalt, samen met de naamval, de uitgang van het bezittelijk voornaamwoord. Welke uitgang dat is, vind je bij onderdeel 24.

mijn	x	<i>mein-</i>	x
jouw	x	<i>dein-</i>	x
zijn	x	<i>sein-</i>	x
haar	x	<i>ihr-</i>	x
zijn	x	<i>sein-</i>	x
onze	x	<i>unser-</i>	x
jullie	x	<i>euer-</i>	x
hun	x	<i>ihr-</i>	x
uw	x	<i>Ihr-</i>	x

30 betrekkelijk voornaamwoord

Een hoofd- en een bijzin kunnen met elkaar verbonden worden door een betrekkelijk voornaamwoord:

De vrouw **die** daar zit, is mijn tante.

*Die Frau, **die** dort sitzt, ist meine Tante.*

Wat de juiste vorm van het betrekkelijk voornaamwoord is, wordt bepaald door:

- het geslacht (hetzelfde als het woord waarop het terugslaat), en
- de naamval (wordt bepaald door de functie in de bijzin zelf).

Het betrekkelijk voornaamwoord in de bovenstaande voorbeeldzin is vrouwelijk, omdat het terugslaat op *Frau*, en het is 1e naamval omdat het in de bijzin (= het zinnetje tussen de komma's) de functie van onderwerp heeft (bijv. hij).

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1e	..., <i>der</i>	..., <i>die</i>	..., <i>das</i>	..., <i>die</i>
2e	..., <i>dessen</i>	..., <i>deren</i>	..., <i>dessen</i>	..., <i>deren</i>
3e	..., <i>dem</i>	..., <i>der</i>	..., <i>dem</i>	..., <i>denen</i>
4e	..., <i>den</i>	..., <i>die</i>	..., <i>das</i>	..., <i>die</i>

Voorbeelden: *Der Junge, **den** ich kennenlernte, war nett.*

den = mannelijk: het slaat terug op *Junge*.

= 4e naamval: het heeft in de bijzin de functie van lijdend voorwerp (bijv. hem).

Vertaling: De jongen die ik leerde kennen, was aardig.

*Kennst du die Kinder, **denen** er ein Eis gab, nicht?*

denen = meervoud: het slaat terug op *Kinder*.

= 3e naamval: het heeft in de bijzin de functie van meewerkend voorwerp (bijv. aan hem).

Vertaling: Ken je de kinderen aan wie hij een ijsje gaf niet?

*Ich höre das Baby, **dessen** Mutter noch schläft.*

dessen = onzijdig: het slaat terug op *Baby*.

= 2e naamval: het is een bijvoeglijke bepaling met 'van' (bijv. van hem).

Vertaling: Ik hoor de baby waarvan de moeder nog slaapt.

Combinaties met een voorzetsel + een betrekkelijk voornaamwoord:

De man met wie ik sprak...

*Der Mann, **mit dem** ich sprach...*

Het diploma waardoor je...

*Das Diplom, **wodurch** du...*

Het gebouw waarin ze woont...

*Das Gebäude, **worin** sie wohnt, ...*

De firma waarvoor ik...

*Die Firma, **wofür** ich...*

De mensen waarbij we...

*Die Leute, **bei denen** wir...*

31 zwakke verbuiging

Een aantal woorden krijgt de zogeheten zwakke verbuiging:

naamval	zwakke verbuiging		vergelijk sterke verbuiging:	
	enkelvoud	meervoud	enkelvoud	meervoud
1	<i>der Mensch</i>	<i>die Menschen</i>	<i>der Gast</i>	<i>die Gäste</i>
2	<i>des Menschen</i>	<i>der Menschen</i>	<i>des Gast(e)s</i>	<i>der Gäste</i>
3	<i>dem Menschen</i>	<i>den Menschen</i>	<i>dem Gast</i>	<i>den Gästen</i>
4	<i>den Menschen</i>	<i>die Menschen</i>	<i>den Gast</i>	<i>die Gäste</i>

Zwakke verbuiging komt alleen voor bij mannelijke woorden.

Woorden met zwakke verbuiging zijn er in drie categorieën:

	categorie	voorbeelden
1	Persoons- of diernamen, eindigend op een -e	<i>der Kollege / der Hase / der Franzose / der Junge</i>
2	Persoonsnamen (uit een andere taal afkomstig) met de klemtoon achteraan, tenzij deze persoonsnaam eindigt op een -n, een -l of een -r (dan toch weer sterke verbuiging):	<i>der Soldat / der Patient / der Student / der Chirurg</i> <i>der Spion / der General / der Ingenieur</i>
3	Uitzonderingswoorden:	<i>der Bär, der Bauer, der Bayer, der Christ, der Elefant, der Fürst, der Graf, der Held, der Herr, der Mensch, der Nachbar, der Prinz, der Spatz, der Ungar, der Automat, der Diamant, der Paragraf, der Planet, der Satellit</i>

Als er direct voor één van deze woorden een voorzetsel staat, verbuig je het woord niet: *Er hat mit Ex-Präsident Clinton gesprochen. / Das Geschenk ist für Kollege Wolters.*

Een geval apart is het woord "heer".

naamval	zwakke verbuiging	
	enkelvoud	meervoud
1	<i>der Herr</i>	<i>die Herren</i>
2	<i>des Herrn</i>	<i>der Herren</i>
3	<i>dem Herrn</i>	<i>den Herren</i>
4	<i>den Herrn</i>	<i>die Herren</i>

De vertaling van "de heer ..." is altijd zonder "de":

Nederlands "de heer ..."

De heer Maas heeft gebeld.
Is dat de auto van de heer Maas?

Ik stuur de heer Maas een mail.
Heeft u de heer Maas opgebeld?

Duits "Herr ..."

Herr Maas hat angerufen.
Ist das der Wagen von Herrn Maas? (ook: der Wagen des Herrn Maas)

Ich schicke Herrn Maas eine Mail.
Haben Sie Herrn Maas angerufen?

Voorzetsels

32 voorzetsels en lidwoorden samensmelten

durch + das = durchs
für + das = fürs
um + das = ums
zu + der = zur

auf + das = aufs
bei + dem = beim
von + dem = vom
zu + dem = zum

in + dem = im
an + das = ans
an + dem = am
in + das = ins

33 de keuzevoorzetsels

De keuzevoorzetsels zijn:

an = aan, op
auf = op
hinter = achter
neben = naast
in = in
über = over, boven
unter = onder
vor = voor
zwischen = tussen

Probeer bij deze voorzetsels altijd eerst gebruik te maken van de **hoofdregel**

- Gaat het in de zin om **er zijn** (iets op één plek: •): 3e naamval.
- Gaat het in de zin om **er komen** (verplaatsing: • > •): 4e naamval.

Voorbeelden:	<i>Wohnst du über der Disco?</i> (= 3e)	Woon jij boven de disco? (= er zijn)
	<i>Gehst du in die Disco?</i> (= 4e)	Ga je naar de disco? (= er komen)
	<i>Er läuft im Wald herum.</i> (= 3e)	Hij loopt in het bos rond. (= er zijn)
	<i>Er läuft in den Wald.</i> (= 4e)	Hij loopt het bos in. (= er komen)

Als de kwestie *er zijn* of *er komen* niet aan de orde is, gebruik je de **7/2-regel**:

- Staat er *auf* of *über*: 4e naamval.
- Staat er één van de zeven andere keuzevoorzetsels: 3e naamval.

Voorbeelden:	<i>Ich freue mich auf das Fest.</i> (= 4e)	Ik verheug me op het feest. (<i>auf</i>)
	<i>Wie denkst du über ihn?</i> (= 4e)	Hoe denk jij over hem? (<i>über</i>)
	<i>Hast du Angst vor ihm?</i> (= 3e)	Ben je bang voor hem? (<i>vor</i>)
	<i>Man erkennt ihn an der Nase.</i> (= 3e)	Je herkent hem aan zijn neus. (<i>an</i>)

Uitzondering op de keuzeregels:	<i>denken an</i> + 4e	= denken aan
	<i>sich erinnern an</i> + 4e	= zich iets herinneren
	<i>schreiben an</i> + 4e	= schrijven aan
	<i>Platz nehmen in/an/auf</i> + 3e	= gaan zitten in/aan/op
	<i>ankommen in/an/auf</i> + 3e	= aankomen in/op

34 naar

<i>zu</i> + 3e bij personen (en meestal ook bij dingen):	naar mijn vriendin naar het station	<i>zu meiner Freundin</i> <i>zum Bahnhof</i>
<i>nach</i> + 3e bij aardrijkskundige namen zonder lidwoord:	naar Berlijn naar België	<i>nach Berlin</i> <i>nach Belgien</i>
in diverse uitdrukkingen zonder lidwoord:	naar onderen naar boven naar huis naar links	<i>nach unten</i> <i>nach oben</i> <i>nach Hause</i> <i>nach links</i>

in + 4e bij aardrijkskundige namen met lidwoord:

naar Nederland rijden
naar de Bondsrepubliek

in die Niederlande fahren
in die Bundesrepublik

in bepaalde uitdrukkingen:

naar kantoor
naar de stad
naar de bioscoop
naar de keuken
naar bed

ins Büro
in die Stadt
ins Kino
in die Küche
ins Bett

35 *bij*

bei + 3e als het gaat om 'zich bevinden':

Hij is nu bij de dokter.

Er ist jetzt beim Arzt.

zu + 3e als het gaat om 'komen bij':

Ik ga bij jou zitten.

Ich setze mich zu dir.

36 *voor*

vor + 3e of 4e bij een plaatsbepaling:

De boom staat voor het huis.
Ga niet voor het raam staan.

Der Baum steht vor dem Haus.
Stell dich nicht vor das Fenster.

vor + 3e in de betekenis van '... geleden':

een week geleden

vor einer Woche

für + 4e in de betekenis 'bestemd voor' of om tijdsduur aan te geven:

Dat is voor het feest.
Dat is voor jou.
Ik huur het voor een week.

Das ist für das Fest.
Das ist für dich.
Ich miete es für eine Woche.

37 *door*

durch + 4e

Adem niet door je neus!

Atme nicht durch die Nase!

von + 3e in een lijdende zin:

Dat werd niet door hem gezegd.

Das wurde nicht von ihm gesagt.

(In een lijdende zin:

- staat een vorm van het werkwoord *werden*;
- voert het onderwerp van de zin de handeling zelf niet uit.)

38 de vertaling van "voorzetsel + te"

Alleen de combinaties "zonder te", "in plaats van te" en "om te" vertaal je in het Duits letterlijk met *ohne zu*, *statt zu* of *um zu*.

Ze ging weg zonder iets te zeggen.

Sie ging weg, ohne etwas zu sagen.

In andere gevallen omschrijf je het "voorzetsel + te" zonder het voorzetsel + "te" te gebruiken.

Na te hebben gerend, nam hij een douche.

Nachdem er gerannt war, nahm er eine Dusche.

39 de vertaling van "om"

Als je in de Nederlandse zin "om" weg kunt laten, vertaal je dat woord niet.

Ik ben van plan (om) eerder weg te gaan.

Ich habe vor, eher wegzugehen.

In andere gevallen vertaal je "om" wel.

Ze is te jong om dat te begrijpen.

Sie ist zu jung, um das zu verstehen.

C Overige onderwerpen

40 trappen van vergelijking

stellende trap	bijvoeglijk naamwoord	<i>schnell</i>
vergotende trap	bijvoeglijk naamwoord + -er	<i>schneller</i>
overtreffende trap	am + bijvoeglijk naamwoord + -sten	am schnellsten

Eindigt het bijvoeglijk naamwoord op een klinker, een *-d* of *-t* of op een sisklank (*-s*, *-ß*, *-sch*, *-z*) én de klemtoon ligt op de laatste lettergreep, dan maak je de overtreffende trap met de toevoeging *-est*.

Voorbeelden:

<i>neu</i>	<i>neuer</i>	<i>am neusten / neuesten</i>
<i>breit</i>	<i>breiter</i>	<i>am breitesten</i>
<i>hübsch</i>	<i>hübscher</i>	<i>am hübschesten</i>
<i>komisch</i>	<i>komischer</i>	<i>am komischsten</i> (klemtoon vooraan: geen <i>-e</i>)

Enkele bijvoeglijke naamwoorden krijgen er bovendien nog een umlaut bij:

<i>alt</i>	<i>älter</i>	<i>am ältesten</i>
<i>jung</i>	<i>jünger</i>	<i>am jüngsten</i>
<i>klug</i>	<i>klüger</i>	<i>am klügsten</i>
<i>dumm</i>	<i>dümmer</i>	<i>am dümmsten</i>
<i>kalt</i>	<i>kälter</i>	<i>am kältesten</i>
<i>warm</i>	<i>wärmer</i>	<i>am wärmsten</i>
<i>stark</i>	<i>stärker</i>	<i>am stärksten</i>
<i>schwach</i>	<i>schwächer</i>	<i>am schwächsten</i>
<i>kurz</i>	<i>kürzer</i>	<i>am kürzesten</i>
<i>lang</i>	<i>länger</i>	<i>am längsten</i>
<i>arm</i>	<i>ärmer</i>	<i>am ärmsten</i>
<i>hart</i>	<i>härter</i>	<i>am härtesten</i>
<i>scharf</i>	<i>schärfer</i>	<i>am schärfsten</i>

Andere hebben onregelmatige vormen:

<i>groß</i>	<i>größer</i>	<i>am größten</i>
<i>gut</i>	<i>besser</i>	<i>am besten</i>
<i>hoch</i>	<i>höher</i>	<i>am höchsten</i>
<i>nah</i>	<i>näher</i>	<i>am nächsten</i>
<i>viel</i>	<i>mehr</i>	<i>am meisten</i>

Let ook op bij:

<i>gern</i>	<i>lieber</i>	<i>am liebsten</i>
<i>bald</i>	<i>eher</i>	<i>am ehesten</i>
<i>früh</i>	<i>früher</i>	<i>am frühesten</i>
<i>oft</i>	<i>öfter</i>	<i>am häufigsten</i>

Als in het Nederlands achter een overtreffende trap een *-e* staat, doe je dat in het Duits ook:

Welk kind is het kleinste?

Welches Kind ist das kleinste?

Als in het Nederlands achter een overtreffende trap geen *-e* staat, maak je die in het Duits met *am*:

Welk kind is het kleinst?

Welches Kind ist am kleinsten?

Vergelijkingswoorden

Na een vergrotende trap volgt in het Nederlands het vergelijkingswoord 'dan'.
In het Duits gebruik je in zo'n geval *als*.

Voorbeelden:	Ik loop harder dan jij. Zij verdient meer dan hij.	<i>Ich laufe schneller als du. Sie verdient mehr als er.</i>
Net zo is het ook:	Dat is anders dan ik dacht. Niets dan ergernis met hem!	<i>Das ist anders, als ich dachte. Nichts als Ärger mit ihm!</i>

Bij een stellende trap zijn er twee mogelijkheden: *wie* of *gleich*.
Staat wat vergeleken wordt in aparte zinsdelen?

- ja: Gebruik *wie*
- nee: Gebruik *gleich*

Voorbeelden:	Ze is precies zo oud als ik. Hij had twee keer zo veel als jij. Wij zijn net zo goed als zij. Wij zijn even lang.	<i>Sie ist genauso alt wie ich. Er hatte zweimal so viel wie du. Wir sind ebenso gut wie sie. Wir sind gleich groß.</i>
---------------------	--	---

41 telwoorden

telwoord	rangtelwoord	telwoord	rangtelwoord	telwoord	rangtelwoord
<i>null</i>					
<i>eins</i>	<i>erste</i>	<i>elf</i>	<i>elfte</i>	<i>einundzwanzig</i>	<i>einundzwanzigste</i>
<i>zwei</i>	<i>zweite</i>	<i>zwölf</i>	<i>zwölfte</i>	<i>zweiund...</i>	
<i>drei</i>	<i>dritte</i>	<i>dreizehn</i>	<i>dreizehnte</i>	<i>dreißig</i>	<i>dreißigste</i>
<i>vier</i>	<i>vierte</i>	<i>vierzehn</i>	<i>vierzehnte</i>	<i>vierzig</i>	<i>vierzigste</i>
<i>fünf</i>	<i>fünfte</i>	<i>fünfzehn</i>	<i>fünfzehnte</i>	<i>fünfzig</i>	...
<i>sechs</i>	<i>sechste</i>	<i>sechzehn</i>	<i>sechzehnte</i>	<i>sechzig</i>	
<i>sieben</i>	<i>siebte</i>	<i>siebzehn</i>	<i>siebzehnte</i>	<i>siebzig</i>	
<i>acht</i>	<i>achte</i>	<i>achtzehn</i>	<i>achtzehnte</i>	<i>achtzig</i>	
<i>neun</i>	<i>neunte</i>	<i>neunzehn</i>	<i>neunzehnte</i>	<i>neunzig</i>	
<i>zehn</i>	<i>zehnte</i>	<i>zwanzig</i>	<i>zwanzigste</i>	<i>hundert</i>	
		<i>hundert eins</i>			
		<i>hundert zwei</i>			
		...			
		<i>tausend</i>			
		<i>eine Million</i>			
		<i>eine Milliarde</i>			

Wil je rangtelwoorden in het Nederlands kort schrijven, dan zet je achter het cijfer een -e. In het Duits doe je dat met een punt: 2e in het Nederlands is dus 2. in het Duits. Rangtelwoorden worden beschouwd als bijvoeglijke naamwoorden en krijgen uitgangen in de naamvallen. Het rangtelwoord wordt vooral gebruikt in de datum.

Voorbeelden:	op 1 januari de 3e maart van 4 mei tot 7 augustus	<i>am 1. Januar (am ersten Januar) der 3. März vom 4. Mai bis zum 7. August</i>
---------------------	--	---

42 wann / wenn / als

<i>wann</i> = wanneer ('op welke tijd')	Ik weet niet wanneer hij komt.	<i>Ich weiß nicht, wann er kommt.</i>
<i>wenn</i> = wanneer, als ('indien')	Als ik jou was, ging ik niet.	<i>Wenn ich du wäre, würde ich nicht gehen.</i>
<i>als</i> = toen	Toen hij nog in Bonn woonde, ...	<i>Als er noch in Bonn wohnte, ...</i>

43 ob / oder*oder* = of (bij een keuze)

Doet hij het of doet hij het niet?

*Tut er es oder tut er es nicht?**ob* = of (als het geen keuze is)

Weet jij of hij het doet?

*Weißt du, ob er es tut?***44 dann / denn***dann* = dan ('daarna' of 'in dat geval'; kan klemtoon hebben)Eerst wassen en dan naar bed.
Aha, ja dan snap ik dat.*Erst waschen und dann ins Bett.
Ach so, ja dann verstehe ich das.**denn* = dan ('dan toch'; altijd onbeklemtoond)

Wat heeft ze dan gezegd?

*Was hat sie denn gesagt?***45 aber / sondern / nur***aber* = maar (beperkend; geen tegenstelling)

De computer is goedkoop, maar wel goed.

*Der Computer ist billig, aber doch gut.**sondern* = maar ('integendeel'; bij tegenstelling)

De auto is niet goedkoop, maar duur.

*Das Auto ist nicht billig, sondern teuer.**nur* = maar ('slechts')

Het boek kost maar twee euro.

*Das Buch kostet nur zwei Euro.***46 hin / her**Met *hin* druk je uit dat iets van je af beweegt:Aarzelend liep hij naar buiten.
Ren snel naar binnen!*Zögernd ging er hinaus.
Lauf schnell hinein!*Met *her* druk je uit dat iets naar je toe beweegt:Vrolijk kwam ze naar binnen.
Komt hij niet naar buiten?*Fröhlich kam sie herein.
Kommt er nicht heraus?***47 das / dass***dass* kan alleen als voegwoord.
Het koppelt zinnen aan elkaar.

Ik geloof dat ze kwaad is.

*Ich glaube, dass sie böse ist.**das* gebruik je in alle andere gevallen.**48 vraagwoorden**

wat?	=	<i>was?</i>
welk(e)?	=	<i>welch-?</i>
hoe?	=	<i>wie?</i>
waar?	=	<i>wo?</i>

waarom?	=	<i>warum? weshalb?</i>
waarheen?	=	<i>wohin?</i>
waarvandaan?	=	<i>woher?</i>
waarmee?	=	<i>womit?</i>

Het Nederlandse vraagwoord *wie* kan in het Duits in vier naamvallen staan:

1e naamval
2e naamval
3e naamval
4e naamval

wie?	=	<i>wer?</i>
wiens?	=	<i>wessen?</i>
(aan) wie?	=	<i>wem?</i>
wie?	=	<i>wen?</i>

Wie bent u?	=	<i>Wer sind Sie?</i>
Wiens fiets is dat?	=	<i>Wessen Rad ist das?</i>
Wie schrijf je?	=	<i>Wem schreibst du?</i>
Wie zie je daar?	=	<i>Wen siehst du da?</i>

Geslacht, enkelvoud of meervoud maakt hier geen verschil.

49 de vertaling van “boven / onder / achter / voor”

Als één van deze woorden een voorzetsel is, vertaal je het gewoon met *über / unter / hinter / vor*.

De ballon hangt boven de stad.

Der Ballon hängt über der Stadt.

Als één van deze woorden geen voorzetsel is vertaal je het met *oben / unten / hinten / vorn*.

We zitten helemaal boven in de zaal.

Wir sitzen ganz oben im Saal.

50 de vertaling van “anders”

Als “anders” “op een andere manier / anders van aard” betekent, vertaal je het woord met *anders*.

Dat doe ik anders.

Das mache ich anders.

In andere gevallen vertaal je het woord met *sonst*.

Heb je anders nog iets nodig?

Brauchst du sonst noch etwas?

51 de vertaling van “helemaal”

Als “helemaal” gekoppeld is aan een ontkennend woord, vertaal je het met *gar* of *überhaupt*.

Ik heb helemaal geen zin.

Ich habe gar / überhaupt keine Lust.

In andere gevallen vertaal je het woord met *ganz*.

We doen het helemaal opnieuw.

Wir machen es ganz aufs Neue.

52 geslacht

Mannelijk zijn:	- mannelijke persoons- en diernamen - veel stammen van werkwoorden - dagen en maanden - jaargetijden en windstreken	<i>der Chef, der Stier der Besuch der Montag, der Januar der Frühling, der Süden</i>
Vrouwelijk zijn:	- vrouwelijke persoons- en diernamen - veel zaaknamen op -e - woorden die eindigen op -heit, -keit, -schaft, -ung, -ion, -ei, -ik, -tät.	<i>die Oma, die Kuh die Lampe die Freiheit, die Ehrlichkeit, die Zahlung</i>
Onzijdig zijn:	- woorden die eindigen op -chen en -lein - woorden die beginnen met Ge- én eindigen op -e - letters	<i>das Mädchen, das Fräulein das Gebirge das A, das B, das C</i>

53 meervoud

Mannelijk	hoofdregel: (umlaut +) -e maar onveranderd blijven: woorden op -el, -er, -en	<i>der Arzt – die Ärzte der Wagen – die Wagen</i>
Vrouwelijk	hoofdregel: + -en of + -n	<i>die Frau – die Frauen</i>
Onzijdig	hoofdregel: + -e maar onveranderd blijven: – woorden op -el, -er, -en – woorden op -chen, -lein – woorden als Gebirge	<i>das Jahr – die Jahre das Mittel – die Mittel das Mädchen – die Mädchen</i>

Hierop zijn veel uitzonderingen.